

Aan Commissie Waterketen en Waterkeringen

AANPAK, EFFECTEN EN BELANGEN DELFLAND BIJ DE BLANKENBURGTUNNEL

Voorstel Commissie Waterketen en Waterkeringen 12-02-2013

- I. Kennis te nemen van de 'Aanpak, effecten en belangen Delfland bij de Blankenburgtunnel'.

Advies Commissie Waterketen en Waterkeringen 12-02-2013

Aanpak, effecten en belangen Delfland bij de Blankenburgtunnel

1. Probleemstelling - context

Delfland is betrokken bij de planvorming van een Nieuwe Westelijke Oeververbinding (NWOV) door het ministerie van Infrastructuur en Milieu (I&M). Het project staat thans vermeld in het regeerakkoord, nadat het eerder controversieel was verklaard.

De tussenliggende periode heeft Delfland aangegrepen om zich goed voor te bereiden op dit 'complexe project van derden', om na herstart van het project optimaal onze belangen te borgen en kansen te benutten. Om dit voor de Blankenburgtunnel goed te beleggen heeft Delfland voor het voorkeursalternatief 'Krabbepas West' (bijlage 1) geïnventariseerd welke effecten dit op de waterstaat/waterhuishouding heeft en aan welke belangen van Delfland dit raakt (zie bijlage 2). Dit is in lijn met het besluit en motie van de verenigde vergadering (VV) op 12 december 2011 (kenmerk 24949).

Door nu aan de voorkant deze inventarisatie en de wijze van inbreng Delfland breed intern bestuurlijk te delen, staat Delfland voor de komende maanden gesteld om de gevraagde basis informatie te leveren voor de verdere uitwerking van dit wegtracé. De verwachting is namelijk dat verder wordt gekoerst op het voorkeursalternatief Blankenburgtunnel, dat door de vertraging onder nog grotere tijdsdruk moet worden uitgewerkt. Het externe planproces en de doorlooptijd hangt sterk af van de keuze van de minister.

2. Beoogd effect

De VV van voldoende informatie te voorzien.

3. Kernboodschap

Het ministerie van I&M is bezig met de verdere planvoorbereiding voor de aanleg van de Blankenburgtunnel en bijbehorend wegtracé. Om de belangen van Delfland zo effectief mogelijk in te brengen en te borgen heeft Delfland de effecten van het project en de belangen van Delfland die worden geraakt, geïnventariseerd (bijlage 2). Delfland ziet er daarbij op toe dat de weg zorgvuldig wordt ingepast, rekening houdend met de watersystemen en waterverbindingen. De VV wordt nu over de stand van zaken en de aanpak en inbreng van Delfland met betrekking tot de Blankenburgtunnel geïnformeerd.

4. Historie - eerdere besluitvorming

- In 2008 is Delfland gevraagd een convenant te ondertekenen om te komen tot een nieuwe westelijke oeververbinding. In de collegevergadering van 31 januari 2009 (kenmerk 730843) heeft Delfland daar vanaf gezien omdat dit niet in lijn was met het in 2006 ondertekende A4 IODS-convenant. Dit heeft echter geen consequenties voor de huidige inzet vanuit Delfland.
- Begin 2011 is Delfland bestuurlijk benaderd om deel te gaan nemen in het Regionaal Bestuurlijk Overleg (RBO) NWOV. Delfland neemt hieraan sindsdien deel.
- Op 18 februari 2011, kenmerk 936405, heeft het college een zienswijze ingediend op de notitie Reikwijdte en Detailniveau van de NWO.
- Op 16 augustus 2011, kenmerk 23662, heeft het college het volgende standpunt ingenomen. Vanuit de rol als functionele overheid geen voorkeur uit te spreken voor een bepaalde tunnelvariant, maar wel randvoorwaarden mee te geven voor de inpassing van de tunnel en wegtracé. Daarbij is tevens gesteld dat Delfland het kostenveroorzakersbeginsel hanteert.
- De VV heeft op 15 september 2011 (kenmerk 23662) een motie ingediend die ten aanzien van de gekozen tunnelvariant de te ondernemen acties beschrijft om de belangen van Delfland veilig te stellen.

- Op 22 november 2011, (kenmerk 24949) heeft het college vastgesteld: de ontwerpbrief aan de voorzitter van het Regionaal Bestuurlijk Overleg NWOV inzake standpunt Delfland NWOV.
- De VV is op 15 december 2011 geïnformeerd over: 1. het uitgaan van voornoemde brief (kenmerk 24949); 2. het door de minister genomen voorkeursbesluit en 3. onderliggende documenten en rapporten.
- In het Regionaal Bestuurlijk Advies aan de Minister is het standpunt van Delfland overgenomen. Daarbij is in de bijlage aangegeven dat: "Ten behoeve van een zorgvuldige inpassing van de tunnel en wegtracé in de waterstaat, wordt begin 2012 een 'Waterteam' opgericht".

5. Regelgeving en Beleid

De inbreng van Delfland in het project is in lijn met de in het Waterbeheerplan 2010 -2015 en de in de programmaplannen geformuleerde doelstellingen (kansen benutten).

Overige relevante regelgeving en beleid zijn:

- Waterwet artikel 2.1 en overige relevante artikelen;
- Waterbeheerplan 2010-2015: duurzaam waterbeheer. Veiligheid, droge voeten en schoon en ecologisch gezond water. Delfland doet dit als kadersteller en toezichthouder, uitvoerder en beheerder, en beïnvloeder en meedenker;
- KRW: schoon en ecologisch gezond water;
- de Provinciale Waterverordening;
- de Keur Delfland 2010;
- Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW): voldoen aan beschermingsniveaus wateroverlast door inundatie;
- Afspraken in het kader van het NBW over het uitvoeren van een watertoets bij structuurvisies.

De rol van Delfland in dit project is die van kadersteller, beïnvloeder en meedenker. De ingreep moet zodanig worden ingepast dat het past binnen beleid van Delfland voor veiligheid, droge voeten, schoon en ecologisch gezond water, duurzaam grondwaterbeheer, een doelmatige afvalwaterketen en niet leidt tot verhoging van (onderhouds-)kosten. Daarnaast zijn biedt het project voor Delfland ook kansen, deze zijn in bijlage 1 benoemd.

6. Financiën

Als uitgangspunt wordt het kostenveroorzakersbeginsel gehanteerd, zowel voor de aanleg als voor het beheer en onderhoud. Hierover worden in het planproces tijdig procesafspraken gemaakt.

7. Duurzaamheid

Tijdens de verdere planvorming zal in overleg met Rijkswaterstaat (in het 'Waterteam') gezocht worden naar een duurzame waterhuishoudkundige inpassing van de weg.

8. Organisatorische en personele consequenties

Voorgenomen ontwikkeling past binnen de bestaande formatie.

9. OR/GO

Niet van toepassing.

10. Risico- en beheersmaatregelen

- *Inventarisatie is niet volledig*

Als in de door Delfland uitgevoerde inventarisatie van effecten en belangen aspecten ontbreken, wordt in de verdere planuitwerking van het voorkeursalternatief hiermee geen rekening meer gehouden, met als consequentie dat de NWOV de gevolgen daarvan bij Delfland neer legt.

Beheersmaatregel

Het formeel aanbieden van de uitkomst van de inventarisatie vanuit de rol als gebiedspartner is in dit stadium van het project niet opportuun. Afhankelijk van de aanpak van de initiatiefnemer bepaalt Delfland komende periode op basis van voor- en nadelen of en zo ja wanneer de inventarisatie formeel wordt aangeboden en onder welke condities. Ook kan de uitwerking van het tracé nog van invloed zijn op de belangen van Delfland en de uitwerking daarvan. Daarnaast kan Delfland vanuit zijn rol van bevoegd gezag nog zaken corrigeren door in de planvormingsfase gebruik te maken van het instrument 'Watertoets' en bij de uitvoeringsfase de te verlenen watervergunning.

· Openbaarheid belangen Delfland

Door openbaarheid van de uitgebreide verkenning van de Blankentunnel via de VV bestaat het risico dat derden deze informatie benutten om de discussie over de Oranjetunnel (opnieuw) aan te gaan.

Beheersmaatregel

Delfland blijft bij het standpunt dat vanuit de rol van functionele overheid geen voorkeur wordt uitgesproken voor een bepaalde tunnelvariant/wegtracé. Dit is in lijn met het besluit van de VV van 15 september 2011 omtrent dit onderwerp. De uitgevoerde quickscan had in dat voorstel dan ook ondergeschikte rol. In die periode was het voor Delfland niet mogelijk om voor beide tunnels een uitgebreide verkenning te doen (tijd en menskracht). Ook is het niet mogelijk om op basis van de nu beschikbare informatie een uitspraak te doen welke variant een grotere (financiële) impact op de waterstaat heeft.

· Voorkeursbesluit wordt niet overgenomen

Als gevolg van de komst van een nieuwe Kabinet kan de uitwerking van de Blankenburgtunnel leiden tot een heroverweging van het voorkeursalternatief, waardoor het nemen van besluiten over dit voorkeursalternatief nu niet relevant is.

Beheersmaatregel

Nog niet bekend is welk voorstel de verantwoordelijke minister aan de Tweede Kamer voorlegt en tot welk besluit dat leidt. Door het regeerakkoord is de kans groot dat verder wordt gekoerst op het alternatief Blankenburgtunnel, die dan door de vertraging onder nog grotere tijdsdruk moet worden uitgewerkt. Om die reden is het goed om alvast de tot op heden door Delfland uitgevoerde inventarisatie intern bestuurlijk te delen.

· Belangen van Delfland worden onvoldoende meegenomen in planuitwerkingsfase en bestuursovereenkomst

In het uitgebrachte regionaal advies aan de minister over de NWOV is een aantal aandachtspunten genoemd. Niet al deze aandachtspunten zijn meegenomen in het Voorkeursalternatief (VKA). Voor Delfland is het van belang dat in de planuitwerkingsfase naar deze aandachtspunten cq. belangen van Delfland wordt gekeken en dat deze worden overgenomen. In de planuitwerkingsfase vindt immers een optimalisatie en dus aanpassing van het VKA-ontwerp plaats. In deze fase kunnen bijvoorbeeld de sifons die nu in het ontwerp van het VKA zijn opgenomen, (alsnog) vervangen worden door bijvoorbeeld het toepassen van aquaducten. Deze belangen dienen dan ook in de nog te sluiten bestuursovereenkomst te worden overgenomen. Daarbij bestaat het risico dat deze belangen onvoldoende worden meegenomen in deze bestuursovereenkomst die de basis vormt voor een gedragen Ontwerp Tracé-besluit.

Beheersmaatregel

- Duidelijk zijn over de belangen van Delfland en de daaruit volgende aanpassingen van het VKA.
- Bepalen of Delfland bereid is om financieel bij te dragen om bepaalde (meer wenselijke) oplossingsrichtingen door te voeren en zo ja, de mate waarin. Dit is één van de bestuurlijke keuzen waar Delfland volgend jaar voor komt te staan en waarover op basis van een nadere verkenning nog besluitvorming moet plaatsvinden.
- Zoeken van partners met gemeenschappelijke belangen, zodat de kans groter is dat deze aanpassingen aan het VKA ook daadwerkelijk plaatsvinden.

11. Communicatie (in- en extern)

- Het voorstel is afgestemd met de programmamanagers van de programma's 'Stevige Dijken', 'Schoon water', 'Voldoende water' en 'Gezuiverd Afvalwater', de coördinatoren planvorming en accountmanagers.
- Mondelinge aanvullende informatieverstrekking door de verantwoordelijke portefeuillehouder over de laatste ontwikkelingen rondom dit project. Mogelijkheden daartoe is de collegevergadering van 12 november, de commissievergadering Waterketen en Waterkeringen van 4 december 2012, de informatieve VV van 13 december 2012, de commissievergadering 'Waterketen en Waterkeringen' van 12 februari 2013 en de VV van 28 februari 2013.

12. Bekendmaking en vervolgprocedure

- Door het regeerakkoord bereidt Delfland zich intern verder voor op het project door de belangen en mogelijke 'gebiedspartners' in beeld te brengen.
- Afhankelijk van de voorgestelde aanpak en de externe besluitvorming levert Delfland op basis van het VV-voorstel in 2013 pro-actief de nodige ambtelijke inbreng ten behoeve van de verdere planuitwerking. Daarbij valt te denken aan het leveren van inbreng in het 'Waterteam' ten behoeve van het Ontwerp Tracé-besluit.
- Overige tussentijdse relevante informatie zal als ingekomen stuk, via het college, ter kennisname aan de VV worden aangeboden.

13. Bevoegd orgaan

Het college van dijkgraaf en hoogheemraden heeft de bevoegdheid om te adviseren in het kader van ruimtelijke besluiten van andere overheden (mandaatbesluit – uitvoeringsregeling juridische bevoegdheden 3.1).

14. Toelichting

Algemeen

Extern proces

Het definitieve besluit over het voorkeursalternatief Blankenburgtunnel heeft niet meer plaatsgevonden door de val van het kabinet. Op 30 mei 2012 heeft de Tweede Kamer het project controversieel verklaard. De Blankenburgtunnel is in het regeerakkoord genoemd als één van de infrastructurele projecten die wordt uitgevoerd. De verwachting was in eerste instantie dat de verantwoordelijke minister in november 2012 een voorstel aan de Tweede Kamer zou doen op welke wijze daar uitvoering aan te geven. Tijdens het partijcongres van de Partij van de Arbeid op 3 november jl. is echter besloten de Tweede Kamerfractie van de partij op te dragen om (eerst) de noodzaak van de Blankenburgtunnel te laten onderbouwen.

Intern proces

De tussenliggende periode heeft Delfland aangegrepen om zich goed voor te bereiden op dit 'complexe project van derden', om na herstart van het project optimaal onze belangen te borgen en kansen te benutten. Om dit voor de Blankenburgtunnel heeft Delfland voor het voorkeursalternatief geïnventariseerd welke effecten dit op de waterstaat/waterhuishouding heeft en aan welke belangen van Delfland dit raakt (zie bijlage 2).

Inventarisatie

Ter voorbereiding van het inbrengen van de belangen van Delfland bij RWS is het, als onderdeel van de aanpak bij een dergelijk complex project, van belang om de ambitie van Delfland voor het NWOV-project te bepalen. In bijlage 2 zijn daarom zowel de algemene belangen, alsook de interne en strategische belangen benoemd. Daarnaast is een inventarisatie gemaakt van de effecten van de weg met de daarbij behorende belangen van Delfland. Zo is onder andere van belang dat de inpassing van de tunnel en bijbehorende wegenstructuur geen nadelige gevolgen zal hebben voor de waterhuishouding en niet tot (hogere) (onderhouds-)kosten voor Delfland mag leiden. Bij de aanleg van de tunnel en de nieuwe weg worden waterkeringen en watersystemen doorsneden. Dat betekent dat er aanpassingen moeten worden gedaan aan de keringen, watergangen en mogelijk transportleidingen. Voor een zorgvuldige inpassing moet er breder gekeken worden (dat wil zeggen: naar een groter gebied) om alle belangen te waarborgen.

Vanuit strategisch oogpunt en om meer aan te sluiten bij de beleving van RWS zijn eerst de effecten beschreven en daarna pas de belangen van Delfland.

Voorlopige planning/procedure

Nadat de Kamer het VKA heeft vastgesteld, zal de Ontwerp-structuurvisie en de Plan-MER ter inzage worden gelegd en start de inspraakprocedure. Vanuit de rol van bevoegd gezag kan Delfland daar in het kader van de watertoetsprocedure formeel op reageren (zienswijze). Een watertoets die uitgevoerd wordt op een strategische beslissing, in dit geval de structuurvisie en Plan-MER, wordt ook wel een 'strategische watertoets' genoemd. Delfland is nu voorbereid om vooraan in het planproces mee te denken en doelen mee te geven.

Andere momenten waarop Delfland formeel inbreng kan leveren in het planvormingsproces zijn in figuur 2 'Planproces extern' van bijlage 2 aangegeven.

Waterteam

Rijkswaterstaat heeft toegezegd dat voor een zorgvuldige inpassing van de tunnel en weg tracé in de waterstaat een 'Waterteam' wordt opgericht. Dit 'Waterteam' zal zich bij de inpassing van de weg specifiek bezig houden met een duurzame waterhuishoudkundige inpassing van de tunnel en het wegtracé. De feitelijk oprichten van het 'Waterteam' is nog in afwachting van de Kabinetsbeslissing over dit project.

Na de VV van 28 februari 2013 kan de uitgevoerde inventarisatie als basis dienen voor de inbreng en opstelling van Delfland bij de verdere uitwerking van dit wegtracé.

Doorkijk

- Borgen van belangen

Opzet is om de effecten en het belang voor Delfland van de inpassing van het voorkeursalternatief Blankenburgtunnel in 2013 formeel kenbaar te maken, zodat deze geborgd zijn. Het moment van communiceren van deze belangen wordt afhankelijk gesteld van komende ontwikkelingen rondom het project.

- Vervolgacties, informeren VV

Belangrijke vervolgstap is om te bepalen wanneer het NWOV-project voor Delfland een succes is, wat de voor Delfland te realiseren cruciale belangen zijn en wat welke belangen (inclusief opgaven) Delfland in het kader van dit project (in ieder geval) wil realiseren. Op bestuurlijk niveau zullen, via bijvoorbeeld kleine workshops, vervolgens ook keuzes gemaakt moeten worden voor voorkeursoplossingen. Daarbij wordt ook het kostenaspect betrokken. Hierover vindt apart besluitvorming plaats. In feite is dit het voorbereiden van de onderhandelingen die tijdens de planuitwerkingsfase plaats gaan vinden. De VV wordt hierover steeds tijdig geïnformeerd.

Het project NWOV is een complex project waar de VV veel belang aan hecht. Om die reden stond de Blankenburgtunnel ook geagendeerd voor de informatieve VV van 30 oktober 2012. Voorstel is om deze presentatie nu te geven tijdens de informatieve VV op 13 december 2012 en te agenderen voor de commissievergadering 'Waterketen en Waterkeringen' van 12 februari 2013.

- Strategie

Voorafgaand aan het eerste Waterteam wil Delfland de belangen van andere partijen onderzoeken, om te kijken waar gezamenlijke belangen liggen in het gebied. Achterliggende gedachte is dat Delfland meer kan bereiken door met de juiste partijen samen te werken. Daarvoor dienen we de belangen van de verschillende partijen te kennen. Op deze wijze kan Delfland in het Waterteam strategisch opereren. Een eerste inventarisatie heeft hiervoor plaatsgevonden.

- Van normgericht naar effectgericht werken: pilot

In de Kadernota is aangegeven dat Delfland haar werkwijze wil veranderen; minder normgericht en meer effectgericht. Een standaard programma van eisen (de huidige beleidsregels) voldoen voor veel complexe projecten met een lange doorlooptijd niet goed. De huidige beleidsregels passen beter bij de rol van Bevoegd Gezag, welke vooral pas aan het eind van de planfase aan bod komt. Per project moet naar maatwerk-oplossingen worden gezocht om het gestelde doel –in dit geval meest gewenste waterhuishoudkundige inpassing– te bereiken. Door vroegtijdig in het planproces met doelen in plaats van met voorschriften te

werken is de kans op innovatieve oplossingen -en daarmee ook een waterhuishoudkundige inpassing- groter. Delfland kan daardoor vanuit samenwerking meer kansen benutten. Bij deze nieuwe werkwijze wordt naast de beleidsregels of verplichte maatregelen, met 'functionele doelen' gewerkt. Deze zijn beter communiceerbaar en bieden meer flexibiliteit bij nieuwe ontwikkelingen.

Op 13 december 2011 is in het gezamenlijk portefeuillehouderoverleg (Pfo+) gedeeld dat het project NWOV als pilot wordt gebruikt om deze nieuwe werkwijze te toetsen en zo mogelijk te verbeteren. Opzet is om na het gereedkomen van het Ontwerptracté Besluit (OTB) van de NWOV in 2014 of mogelijk eerder, dit nieuwe beleid door Delfland vast te laten stellen. Delfland zal als partner in het Waterteam de functionele doelen -met de beleidsregels in het achterhoofd- als uitgangspunt voor het OTB meegeven. Immers in de planuitwerkingsfase wordt het voorkeursalternatief uitgewerkt in het OTB. Het gaat dan vooral om optimalisatie van het ontwerp; de belangrijkste keuzes zijn gemaakt bij het vaststellen van het voorkeursalternatief.

15. Bijlagen

1. Overzichtskaart Blankenburgtunnel
2. Aanpak, effecten en belangen Delfland bij Blankenburgtunnel

